

Metodologické problémy teorie velení

Podplukovník Miloš Sedlář

Teoretická příprava rozvoje velení se zaměřuje v současné době především na perspektivní tendence aplikace kybernetiky ve velení a na metodologii této aplikace. Metodologická problematika má velký význam zejména pro správné formulování úkolů rozvoje velení jako celku i v jednotlivých dílčích oblastech. Potřeba jejího řešení se projevuje velmi konkrétně a naléhavě, zejména jako problémy

- obsahu a cílů rozvoje velení,
- rozvoje technických prostředků velení,
- řízení rozvoje velení,
- filosofických, sociologických a psychologických aspektů rozvoje velení.

Metodologií teorie velení jako vědeckého systému je teorie metody, kterou se tento vědecký systém tvoří, rozpracovává a aplikuje v praxi. Základní otázkou této metodologie jsou klasifikační kategorie a vztahy, vyplývající z hlavních vývojových momentů tvorby nové teorie, tj. především z vnitřního vývoje velení a jeho teorie pod vlivem aplikace obecné teorie řízení ve společnosti.

Z tohoto hlediska má zásadní význam vztah velení a vojenského umění, velení a kybernetiky a vlivu těchto vztahů na vývojový pohyb velení.

VZTAH VELENÍ A VOJENSKÉHO UMĚNÍ

Podle současné klasifikace je určující disciplínou vojenské vědy vojenské umění, které se člení na strategii, operační umění a taktiku. Strategii přitom přísluší vedoucí úloha, což je stále více podtrhováno dalším rozvojem v oblasti vojenského umění. Aniž by byla hlouběji zkoumána klasifikace vojenské vědy v jejím současném výkladu, vychází další rozbor z toho, že kvalitativně i kvantitativně je souhrn strategie, operačního umění a taktiky jádrem vojenské vědy. Současně je však třeba naznačit nesouhlas s pojmem vojenské „umění“ pro toto jádro vojenské vědy, protože obdobně jako i v mnoha jiných oblastech dále rozebíraná problematika zřetelně hovoří proti tomu, aby se v současné době používal pojem „umění“, když jde o vysloveně exaktní, vědecky podloženou činnost.

Předmětem zkoumání vojenského umění je ozbrojený zápas v celém komplexu. Vojenské umění proto zkoumá a odráží v souladu se zákonitostmi rozvoje vědy, techniky a společnosti objektivní zákonitosti ozbrojeného zápasu, které zobecňuje v teorii vojenského umění. Teorie vo-

jenského umění je v tomto smyslu odrazem objektivních zákonitostí ozbrojeného zápasu.

Cílem zkoumání vojenského umění je řízení přípravy a vedení ozbrojeného zápasu v souladu s objektivními zákonitostmi ozbrojeného zápasu. Teorie vojenského umění ve smyslu předchozího odstavce je současně v tomto smyslu programem řízení soustavy ozbrojených sil při přípravě a vedení ozbrojeného zápasu.

Na základě předchozích vývodů lze říci, že obsahem řízení přípravy a vedení ozbrojeného zápasu je teorie vojenského umění. Tato teorie stanoví zásady, jak má být ozbrojený zápas připravován a veden, aby byl v souladu s objektivními zákonitostmi. Tím dává teorie vojenského umění obsahový program řídicí činnosti — velení při přípravě a vedení ozbrojeného zápasu a v rozhodující míře tím tuto řídicí činnost určuje. Funkcí tohoto programu je zabezpečit soulad přípravy a vedení ozbrojeného zápasu s objektivními zákonitostmi a jeho praktickým výrazem je vojenskotechnická část vojenské doktríny jako konkrétní model přípravy a vedení ozbrojeného zápasu na základě teorie vojenského umění.

Z hlediska funkčního se tedy velení

jeví jako prostředek realizace teorie vojenského umění, kterým je abstraktní teoretický model vojenského umění prakticky realizován. Velení má v tomto smyslu relativně zvláštní funkci a postavení na rozdíl od ostatních součástí teorie vojenského umění a to právě tím, že není jen její součástí, ale že jeho prostřednictvím se teorie vojenského umění realizuje.

Velení, v obecném smyslu jako řízení v ozbrojených silách a součást teorie vojenského umění, je **teorie a praxe řízení** přípravy a vedení ozbrojeného zápasu; v tomto smyslu je velení řízením realizace teorie vojenského umění jakožto programu soustavy ozbrojených sil. V obsahu velení se proto odráží celý obsah vojenského umění z hlediska řízení, tj. z hlediska aktivní činnosti, směřující k využití teorie vojenského umění pro konkrétní úkoly přípravy a vedení ozbrojeného zápasu.

Obsah velení je proto dán teorií vojenského umění, která určuje kvalitativní stránku procesů velení, jeho cíle a konkrétní obsah. Velení jako řízení realizace programu soustavy ozbrojených sil, tj. forma a organizace velení, je určována kromě toho obecnými zákonitostmi řízení, tj. aplikací kybernetiky ve smyslu obecné teorie řízení ve specifických podmínkách soustavy ozbrojených sil.

Ve vzájemném vztahu a působení těchto faktorů je nutno vyjít při zkoumání rozvoje velení z hlediska jeho vnitřního vývojového pohybu.

VZTAH VELENÍ A KYBERNETIKY

W. Ross Ashby vyzvedá dvě zásadní přednosti kybernetiky. V první řadě jednotnou, obecnou teorii řízení činnosti systémů libovolné materiální a funkční povahy, založenou na společných obecných principech řízení v systémech technických, biologických a společenských. Jako druhou přednost určuje, že **kybernetika je metoda, umožňující vědecké zkoumání velmi složitých systémů, tj. systémů, u kterých složitost je hlavním nebo jedním z hlavních rysů.** Tím kybernetika zásadně mění situaci vědních oborů, zabývajících se dosud studiem těchto velmi složitých systémů metodami vzniklými, typickými a účinnými pro relativně jednodušší systémy.

Oba tyto základní rysy mají zásadní význam pro společenskovo-vědní problematiku vůbec a vojenskovo-vědní problematiku zvlášť.

Uvedené základní metodologické rysy realizuje kybernetika v praxi tím, že zkoumá systémy jako celek, z hlediska jejich činnosti (chování) a používá přitom pravděpodobnostních metod.

Přes vysoký stupeň obecnosti a abstrakce pracuje kybernetika s exaktním aparátem matematiky a logiky a vyjadřuje kvalitu kvantitativně a měřitelně. Základním prostředkem je analogie a modelování.

V tomto směru je kybernetická metodologie novou kvalitou ve společenských vědách, včetně vojenské vědy, neboť vnáší exaktní metody do jejich zkoumání.

Aplikace kybernetiky neznamená tedy nahrazování speciálních oborů a teorií obecnější kybernetikou, ale uplatnění obecných zákonitostí a jim odpovídající metodologie ve speciálních oborech; nevzniká tedy žádný vojenský obor kybernetiky, ale kybernetika se aplikuje ve vojenskosti na velení.

Tato aplikace je v zásadě zprostředkovaná aplikací kybernetiky ve sféře společenského řízení. Vlastní kybernetika je zcela obecná a nadřazená všem konkrétním soustavám, které jsou vůči ní vždy zvláštním, specifickým případem. Jak vyplývá z definice kybernetiky, aplikační úroveň prvního řádu jsou oblasti technických, biologických a společenských systémů; zásadní aplikace nastává v těchto třech směrech. Všechny aplikace ve společenské sféře jsou proto implicitně aplikacemi druhého a dalších řádů v rámci aplikace kybernetiky ve společenském řízení. **Aplikace kybernetiky ve velení je zprostředkovanou aplikací kybernetiky ve sféře společenských soustav.**

Aplikace kybernetiky v základních směrech a v jednotlivých úrovních uvnitř těchto směrů se zkoumá a zpracovává příslušnými teoretickými prostředky a metodami a představuje

— v oblasti tří základních směrů aplikace (podtřídách prvního řádu) vůči vlastní kybernetice specifickou teorií řízení a vůči podtřídám druhého a nižšího řádu v těchto základních směrech obecnou teorií řízení. To znamená, že společenská aplikace kybernetiky je zvláštním případem teorie řízení (tj. vlastní kybernetiky) a obecnou teorií řízení ve společnosti;

— teorie velení v ozbrojených silách je z tohoto hlediska zvláštním případem teorie řízení ve společnosti a obecnou teorií řízení (velení) v ozbrojených silách.

VÝVOJOVÝ POHYB VELENÍ A VZNIK TEORIE VELENÍ

Rozvoj velení jako všechny oblasti vojenského umění podléhá obecné zákonitosti vztahu mezi stupněm rozvoje vědy a techniky na jedné straně a vojenství, jmenovitě vojenského umění na druhé straně. Tento vztah je charakterizován obecnou vývojovou posloupností:

1. vědecký objev — technický pokrok;
 2. důkaz efektivnosti vojenské aplikace;
 3. požadavky vojenského umění na konkrétní vojenskou aplikaci;
 4. nová kvalita ve vojenském umění.
- Současný rozvoj velení vstupuje v podstatě do 3. fáze.

Vývojový pohyb velení je nutné proto posuzovat v souladu s charakterizovaným vztahem velení a vojenského umění a velení a kybernetiky se zvláštním zřetelem ke vztahu mezi obecnou teorií řízení ve společnosti a teorií vojenského umění.

Kybernetika zformovaná v celkovém systému věd je aplikována ve společensko-vědní sféře jako obecná teorie řízení ve společnosti. Obecná stránka velení jako řízení v ozbrojených silách je proto určována obecnou teorií řízení ve společnosti.

Rozvoj vědy, techniky, ekonomiky a společnosti určuje teorii vojenského umění jako teoretický model objektivních zákonitostí ozbrojeného zápasu. Teorie vojenského umění je vůči soustavě ozbrojených sil ve smyslu řízení programem a stanoví tak programové, tj. specifické obsahové nároky na velení.

V jednotě těchto obecných a zvláštních stránek se formuje teorie velení jako součást vojenského umění a ucelený teoretický základ velení, jehož konkrétním výrazem je doktrinální systém velení.

Doktrinální neboli přijatý systém velení je souhrn konkrétních norem, orgánů, metod a prostředků velení v ozbrojených silách.

Praxe systému velení v přípravě a vedení ozbrojeného zápasu se zpětně odráží v rozvoji teorie velení.

Současný vývojový pohyb velení je tedy určen rozvojem vojenského umění v souladu s rozvojem vědy a společnosti v 19. a 20. století, kdy se postupně vyčleňovalo velení jako relativně samostatná činnost a funkce v rámci vojenského umění. Konkrétním výrazem tohoto procesu je systém velení jako souhrn orgánů velení (velitelů, náčelníků a štábů), norem jejich

činnosti (řády a předpisy) a technických prostředků velení.

Historicky podmíněný vznik obecné teorie řízení jako vědy speciální, ale vůči ostatním vědám obecné formuje vývojový pohyb v relativně samostatný proces, řízený vlastní teorií, která zobecňuje rozsáhlou praxi velení 19. a 20. století a aplikuje rozvoj nejnovějších prostředků a metod řízení ve společnosti.

Rozvoj velení je nyní tedy kvalitativně odlišný tím, že se opírá o kybernetiku jako samostatnou vědu o řízení a sdělování. Teoretický základ velení proto prochází procesem zobecnění a integrace dosavadní teorie a praxe velení v ucelený teoretický systém. Materiálně technickým základem tohoto procesu je technizace metod velení a vlastní kvalitativní podstatou je aplikace kybernetiky ve velení ozbrojeným silám.

Tento relativně samostatný teoretický systém (ve smyslu vědeckého systému) je možno definovat podle předchozích vývodů jako „teorii velení“ — obecný teoretický základ velení v ozbrojených silách.

Teorie velení je součástí teorie vojenského umění a není součástí kybernetiky; je syntézou kybernetické teorie a metodologie a teorie vojenského umění. Formováním a rozvojem teorie velení se vytvářejí podmínky pro aplikaci neefektivnějších metod, prostředků a systémů velení, odpovídajících požadavkům vojenského umění a možnostem vědy a techniky.

Teorii velení možno tedy v tomto smyslu považovat za teoretický a metodologický základ rozvoje velení a řízení.

Z tohoto hlediska nutno řešit základní metodologické problémy praktického rozvoje velení; to značí, že další úspěšný rozvoj velení a řízení je podmíněn rozpracováním teorie velení.

PŘEDMĚT A ČLENĚNÍ TEORIE VELENÍ

Z rozboru základních kategorií a vztahů velení vyplývá relativně samostatný teoretický základ velení — teorie velení. Vytváří otázku, zda je možné již nyní plně definovat předmět a metodu teorie velení.

Úroveň dosavadního rozvoje velení s aplikací kybernetiky a jeho dosud omezené konkrétní výsledky umožňují pouze předběžnou hypotetickou charakteristiku teorie velení a podtrhují naléhavou potřebu rozpracování metodologie teorie velení.

Přístup k předběžnému definování

předmětu a struktury teorie velení re-spektuje důsledně zásadu definovat obsahové oblasti a členění a zcela abstrahovat od jakékoli současné nebo příští organizační struktury orgánů a pracovišť, které by se měly jednotlivými problémy zabývat.

Teorii velení možno členit v základě na:

- I. obecnou část — vlastní teorii velení,
- II. speciální část — systémovou teorii velení.

I. Obecná část teorie velení zahrnuje:

1. Zkoumání a formulaci požadavků teorie vojenského umění na velení ve smyslu vojenskoteoretické stránky systému velení. Jde o zásady řízení realizace teorie vojenského umění jako programu soustavy ozbrojených sil, čili požadavky na systém velení z hlediska obsahu (programu) řízeného procesu. Tato část se dále člení na velení vševojskové, druhů vojsk, týlu a technického zabezpečení, vojenskou administrativu a pomocné oblasti.

2. Společenské a metodologické aspekty rozvoje velení. Rozvoj velení je podmíněn a sám zasahuje do široké sféry společenskovo vědní; zejména je těsně podmíněn a spojen s filosofií, sociologií a psychologií. Je proto nutné rozpracovávat tyto aspekty rozvoje velení v zájmu zprostředkování účasti těchto vědních oborů na rozvoji velení, zejména na úseku jeho tvůrčích stránek.

3. Teorie vojenské informace jako rozpracování kvantitativní i kvalitativní obecné teorie informace v podmínkách soustavy ozbrojených sil. Vnitřně se člení na obecné otázky, informaci zjišťovací, informaci povelovou, přenos a utajení informace. Teorie informace zjišťovací se diferencuje dále na informaci o situaci vlastní, nepřátelské a o prostředí.

4. Teorie rozhodování jako polární kategorie vztahu informace a rozhodování. Rozpracovává problematiku modelování a optimalizace rozhodování, teorii a praxi operačního výzkumu a psychologii rozhodování.

5. Rozvoj logických a matematických teorií a metod. Sem se řadí aplikovaná moderní logika, teorie algoritmů, rozvoj a vojenská aplikace matematických teorií a metod.

6. Metody výzkumu rozvoje velení. Jde o rozpracování metod exaktního měření a zkoumání soustavy ozbrojených sil a za-

hrnuje zejména vojenskou statistiku a historiografii velení a teorii i praxi analýzy, projektování a programování při rozvoji velení.

7. Rozvoj technických prostředků velení. V této oblasti půjde o studium možností využití rozvoje technických prostředků řízení, formulaci obecných i konkrétních požadavků na technickou bázi systému velení a řízení jejího rozvoje. Vnitřně se tato velmi rozsáhlá oblast člení na obecně systémovou část a úseky samočinných počítačů, vstupů a výstupů s vojenskými parametry, spojovacích cest, děroštitkové techniky, pomocných prostředků a map, stabilních i pohyblivých míst velení a jejich vybavení a technologii provozu prostředků automatizovaného systému velení. Zvláštní částí této oblasti je rozvoj řízení zbraňových systémů a podsystemů, který je ze základních hledisek velení jako celku teoreticky rozpracováván v teorii velení, i když konkrétní plánování a realizace je součástí rozvoje příslušných zbraní.

II. Speciální část teorie velení zahrnuje:

1. Metodika práce štábů. Sem patří rozpracovávání a realizace metod práce, aplikujících požadavky a řešení obecné teorie velení. Metodika práce štábů má vedoucí úlohu při formování organizační, technické i normotvorné činnosti a při přípravě štábů. Hlavními řešenými problémy je vlastní metodika práce ve všech úrovních i oblastech vojenského umění a systém míst velení; jde zde o práci pro konkrétní doktrinní systém velení.

2. Organizace štábů a orgánů velení. Jde o aplikaci závěrů z úseku obecné teorie velení i studia metodiky práce štábů a orgánů velení do vědeckého zkoumání optimální organizační struktury, působnosti a funkční naplně štábů a orgánů velení.

3. Rozpracování norem velení, řádů, předpisů, metodik a pomůcek a zpracování projektů a programů pro realizaci praxe a provoz přijatého systému velení.

4. Příprava štábů a orgánů velení. Do této oblasti spadá rozpracování cílů, obsahu, forem a rozsahu přípravy kádru pro orgány velení z hlediska potřeb rozvoje velení v celém komplexu vojenského školství, systematická příprava štábů v rámci operačně taktické přípravy a zkušební cvičení.

Souhrnně možno z hlediska funkčního říci, že zkoumání a formulace požadavků

teorie vojenského umění na velení je oblast konceptní formulace rozvoje velení; oblast společenskovo vědní problematiky teorie vojenské informace, teorie rozhodování, rozvoj logických a matematických teorií a metod, metody výzkumu velení a rozvoj technických prostředků velení je oblast teoretického řešení zformulovaných úkolů; oblast metodiky práce štábů, organizace štábů, norem velení a přípravy štábu jsou oblasti realizace rozvoje velení.

Na základě toho je možno pokusit se definovat obsah teorie velení předběžně takto:

Teorie velení je systém zákonitostí, kterými se řídí procesy velení v ozbrojených silách při přípravě a vedení ozbrojeného zápasu; teorie velení je syntetickou teorií vojenského umění, aplikované kybernetiky, sociologie a psychologie na dialekticko-materialistickém filosofickém základě.

Teorie velení zkoumá a řeší teorii i praxi rozvoje, výstavby a funkce systému velení v ozbrojených silách.

Vzhledem k syntetické povaze se člení na obecnou a specifickou teorii velení.

METODA A ÚKOLY TEORIE VELENÍ V BLÍŽŠÍ PERSPEKTIVĚ

Metoda teorie velení a její rozpracování je, jak vyplývá z celého předchozího rozboru, klíčovým problémem rozvoje velení. Všeestranně posoudit a zformovat metody teorie velení je nutné v podstatě ve dvou fázích:

— především je nutno stanovit metodu rozvoje velení na bližší perspektivu; v podstatě zatím ještě empiricky, vycházející z dosavadních zkušeností a úkolů, které mají být řešeny,

— vedle toho je třeba rozpracovat metodu teorie velení obecně, principiálně, tzn. provést metodologickou analýzu teorie velení a na tomto solidním teoretickém základě její metodu dále upřesňovat.

Metoda rozvoje velení musí zabezpečovat rozvoj velení v celé šíři a v oblasti teoretického předstihu především.

Rozvoj velení z hlediska metodologického možno členit na

1. konceptní problematiku,
2. řešení teoretických a praktických předpokladů,
3. experimentální a realizační činnost.

Jaké hlavní zásady nutno považovat za směrodatné pro tyto základní metodolo-

gické směry v bližší perspektivě rozvoje velení?

ad 1. V konceptní oblasti, jejímž posláním je formulovat perspektivní zámysl — koncepci rozvoje velení v celostátním měřítku je třeba konkretizovat vojenské parametry a požadavky na rozvoj velení, a to jak pro systém vcelku, tak i v základních podsystémech. Cílem zde je nejen zkvalitnění a konkretizace požadavků na rozvoj velení, ale také zvýšení závaznosti této koncepce. Z propracované koncepce musí vyjít konkrétní limitující požadavky pro rozvoj velení v celém rozsahu. Práce na této koncepci musí být řízeny důsledně z jednoho kvalifikovaného centra, ale promítnuty do nich musí být všechny speciální požadavky a potřeby odborných úseků a aplikací velení.

Koncepci rozvoje velení by měly v zásadě tvořit:

— základní požadavky na rozvoj velení formulované teorií vojenského umění,

— hypotéza rozvoje obecně teoretické (kybernetické) stránky velení,

— hypotéza rozvoje technických prostředků velení,

— metoda a plán rozvoje velení v bližší a další perspektivě.

Koncepcí rozvoje velení má v metodologii rozvoje velení vedoucí úlohu; koncepcí je konkrétní formulací úkolů rozvoje velení vcelku, jak vyplývají z rozpracování jednotlivých oblastí teorie velení a je základem pro formulování všech specifických a dílčích úkolů.

ad 2. V oblasti řešení teoretických a praktických předpokladů dalšího rozvoje velení a zabezpečování jeho promyšlené perspektivy je nutno považovat za hlavní otázky v současné době:

a) Exaktní a soustavné měření a popis systému velení.

b) Teoretické i praktické řešení integrovaného informačního systému pro potřeby velení.

c) Teoretické propracování logicko-matematického modelování z vojenského hlediska vůbec a z hlediska modelování a optimalizace rozhodování při velení zvláště.

ad a) Uplatnění kybernetických metod aplikovaných v rámci obecné teorie velení předpokládá, aby parametry soustavy ozbrojených sil a jevů ozbrojeného zápasu byly v maximální míře vyjadřovány exaktně, především kvantitativně.

Jaký je ovšem v tomto směru stav?

Velení bylo až dosud převážně sférou intuice, bezprostředních logických úvah a subjektivně zpracovávaných podkladů. Zobečňování se provádělo převážně metodou intuitivního výběru typického z historického. Exaktní metody zkoumání historického i soudobého materiálu se neuplatňovaly a v současné době není k dispozici prakticky žádný statistický materiál, který by dával solidní podklady pro analýzu velení.

Zákonnosti ozbrojeného zápasu se ve své většině neprojevují deterministicky, nýbrž v pravděpodobnostním vyjádření příčinně následných vztahů. Jsou to tedy převážně zákonnosti, pro které je typická metoda statistického zkoumání a uplatnění teorie pravděpodobnosti.

Není proto možné dosáhnout podstatnějších výsledků v rozvoji velení za použití kybernetických metod a prostředků bez statistického vyšetření současného stavu a některých nedávně historických materiálů a bez trvalého statistického měření v dalším rozvoji velení.

Rozvinutí a trvalé praktikování exaktních, zejména statistických měření a jejich analýza je proto první předpoklad vědecky podloženého rozvoje velení.

ad b) Druhý základní, dosud neřešený, předpoklad rozvoje velení s využitím kybernetiky je zásadní řešení informačního systému v rámci soustavy ozbrojených sil. Podstatou je integrování informačního systému. Jaký je současný stav?

Soustava ozbrojených sil se rozvíjela vznikáním nových druhů vojsk a služeb, nových forem, bojové činnosti a způsobů zabezpečení; spolu s tímto procesem vznikaly nové druhy informací a vzrůstaly nároky na spojovací systém. Vznikaly tak postupně relativně samostatné speciální informační soustavy, které byly podřízeny jednoúčelově příslušnému druhu vojska, služeb nebo oblasti činnosti. Tyto informace se až dosud uspořádávaly pouze hierarchicky, tj. zobečňováním podle úrovně nadřazených systémů. Typickým příkladem tohoto postupu jsou tzv. svodné informace, jejichž nezbytnost vyvolala v život existenci řady tzv. svodných složek na MNO i v jiných orgánech velení.

V současné době tedy existuje extenzivně rozvinutý informační systém, široce rozvětvený, mnohonásobně dublující sbírané a zpracovávané údaje. Tentýž informační údaj je vícenásobně zpracováván různými složkami, různými podklady a spojovacími cestami. Důkazy o tom podá-

vají projekční práce při mechanizaci agend kádrových, organizačních a finančních, pokud jde o osoby a agend provozu, oprav a zásobování pokud jde o techniku.

Mechanizace těchto agend je přitom v podstatě evidence informací o osobách nebo materiálu. Strojové zpracování, řešené na stávající informace, je málo efektivní; tyto rysy by se při použití samočinných počítačů projeví ještě negativněji a nelze je připustit.

Současné informace jsou rozdílné po stránce formální, jsou ve své většině redundantní obsahově i formálně a způsobují početní narůstání štábů a složek o orgány, které je zpracovávají; stejně tak jsou příčinou přetěžování spojovacích cest. Chybí zatím normativní klasifikace informací podle úrovně velení, takže se neodůvodněně zpracovávají na vyšších stupních velení informace v rozsahu a formě, úměrné úrovni velení o dva i více stupňů nižší. Souvisí to mimo jiné s tím, že na vyšších úrovních velení nenašla dosud své uznání a oprávnění vědecká vojenská statistika a statistické údaje se nepovažují za dostatečně konkrétní znalců věci.

Složitě soustavy fungují pomocí systému integrované informace. Podstatou této integrace je vícenásobné využití téže informace o daném jevu, centrálně zpracované a uložené.

Co má být obsahem a cílem integrace informačního systému, jako základu nového systému velení a elementárního předpokladu dalšího rozvoje velení?

Je nutno komplexně, tj. v rámci celého MNO, všech složek a vyšších štábů, integrovat informace a informační soustavu jako přípravu na automatizované zpracování jak této integrované informace, tak i odborných činností štábů a složek, které jsou informacemi přímo podmíněny. Jde tedy o zásadní změnu v metodě práce, protože zatím se pouze automatizují specializované informace specializovaných agend nebo činností.

Podstatou praktického integračního procesu by mělo být:

- popis a klasifikace všech současných informací,
- nová normativní kvalitativní a kvantitativní klasifikace informací podle úrovně velení,
- formální standardizace klasifikovaných informací,
- stanovení metody a systému ústředního sběru, zpracování a distribuce integrovaných informací a podkladů pro sou-

části štábů a orgánů jednotlivých úrovní velení,

— projekční a technické řešení integrovaného systému,

— zavádění a organizační úpravy ve velení.

ad c) Další základní předpoklad kvalitativní přestavby velení je **plánovitě rozpracovávání problému modelování a optimalizace rozhodování.**

V tomto směru je třeba pracovat nejen na vojenských aplikacích teorií a metod, které se osvědčily v jiných oborech. Především je třeba plánovitě, na základě logické analýzy vojenských činností, zejména problému přípravy a výběru optimálního rozhodnutí, zkoumat a formovat matematické metody typické pro ozbrojený zápas, tj. vyplývající logicky z charakteru ozbrojeného zápasu, zejména z jeho specifických stránek.

V této oblasti spočívá podstata nové kvality velení. Abstraktní, strojově zpracovaný logicko-matematický model menší nebo větší části ozbrojeného zápasu, jako podklad výběru optimální varianty rozhodnutí, je v podstatě jádrem rozvoje velení. Teoretické práce v tomto směru, práce velmi náročné a rozsáhlé, je třeba cílevědomě obsahově i rozsahově určit a plánovitě realizovat.

ad 3. V oblasti experimentální a realizační činnosti je třeba v příštím období intenzivně experimentovat přímo ve štábech a orgánech velení, s cílem získat potřebné zkušenosti a zobecnovat je. Tyto práce musí být hodnoceny podle kritérií experimentování a nebude na nich možno hledat okamžitý a trvalý efekt. Ten se může projevit až po náležitém zobecnění

získaných poznatků. To platí zejména pro zkušební provoz samočinných počítačů a s tím související další experimentální opatření.

Podmínkou této experimentální činnosti je podstatně zvýšení aktivní účasti štábů a složek a zejména jiný vztah k hledání nových efektivních řešení a metod velení. Smysl pro nové je v tomto směru, zatím často velmi malý, zejména v důsledku dlouhodobé netechnicky orientované výchovy a přípravy štábů.

Metoda rozvoje velení bude tedy v příštích letech typická širokým experimentováním, které k tomu, že jde o společenskou oblast, nemůže mít žádný laboratorní charakter, ale nutně povahu experimentů na konkrétním objektu, tj. ve vybraných štábech a popřípadě i jako zkušební provoz v celoarmádním měřítku.

Rozpracování metodiky experimentální činnosti této povahy a její aplikace je zásadním požadavkem metodologie rozvoje velení.

☆☆☆

Metodologie teorie velení se zatím tvoří v průběhu praktické realizace rozvoje velení cestou empiricky experimentální. Rozsah, tempo, podmínky a povaha rozvoje velení vyžaduje urychlené rozpracování vědecké metodologie teorie velení, aby bylo možno v metodách rozvoje velení postihnout obecné zákonitosti i jejich konkrétní výraz.

Vědecká metodologie rozvoje velení je v tomto smyslu prvořadým úkolem na úseku teorie velení, zejména vzhledem k dlouhodobým perspektivám rozvoje velení.